Europos regionų komiteto nuomonė „BŽŪP po 2020 m.“

(2017/C 342/02)

Pranešėjas: Guillaume Cros (FR/PES), Oksitanijos regiono tarybos pirmininko pavaduotojas

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

I. **BENDROSIOS PASTABOS**

1. teigiamai vertina Europos Komisijos sprendimą įtraukti Europos regionų komitetą į BŽŪP po 2020 m. prognozavimo veiklą; pabrėžia, kad žemės ūkis, maisto sektorius ir kaimo vietovės susiduria su didžiuliais iššūkiais, todėl svarbu reformuoti BŽŪP;

2. pabrėžia, kad BŽŪP atlieka ir toliau turi atlikti esminį vaidmenį kuriant Europos projektą; dabartinės peržiūros metu tebėra visiškai aktualūs Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 39 straipsnyje išdėstyti tikslai;

3. nurodo, kad žemės ūkio sektorius yra antras pagal užimtumo lygį pramonės sektorius ES: jame dirba 22 mln. ūkininkų ir 44 mln. žmonių likusioje žemės ūkio maisto produktų grandinės dalyje ir jis 500 mln. europiečių užtikrina aukščiausios kokybės maisto tiekimą už prieinamą kainą. Žemės ūkio poveikis užimtumui yra dar didesnis atsižvelgiant ir į gamybą, žemės ūkio technikos taisymą ir pardavimą, tai pat žemės ūkyje naudojamų medžiagų gamybą ir prekybą;

4. ragina siekti, kad žemės ūkio politika taptų *teisinga, tvaria, solidaria ir kokybiška* politika, kuri būtų naudinga ūkininkams, teritorijoms, vartotojams ir piliečiams; mano, kad tik stipri ir bendra Europos žemės ūkio ir maisto politika gali Europoje užtikrinti apsirūpinimo maistu saugumą ir kaimo teritorijų dinamiškumą;

5. nurodo, kad ūkininkai ir gyvulių augintojai yra pagrindiniai BŽŪP veikėjai ir paramos gavėjai. Be jų neįmanoma įgyvendinti priemonių, kuriomis siekiama pageidaujamų tikslų. BŽŪP turėtų atsižvelgti į jų vaidmenį ir dalyvavimą, ypač į būtinybę, kad žemės ūkio valdos ir gyvulininkystės ūkiai galėtų vykdyti ekonominiu požiūriu tvarią veiklą, išlaikyti deramą gyvenimo lygį ir išsaugoti gyvybingas kaimo vietoves, kuriose būtų pakankamas užimtumo lygis;

6. nurodo, kad rengiant būsimą BŽŪP turės būti atsižvelgiama į Europos vartotojus. Informacijos apie BŽŪP naudą skleidimas, apsirūpinimo maistu saugumas ir aplinkos apsauga – tai užduotys, kurias įgyvendinant reikėtų įtraukti Europos vartotojus;

7. yra įsitikinęs, kad, siekiant suteikti patrauklumo ūkininko profesijai ir sukurti saugų ir aukštos kokybės žemės ūkį, reguliuojamos rinkos suteiktų galimybę geriau atlyginti ūkininkams, pasitelkiant viešojo ir privačiojo sektorių valdymo instrumentus ir priemones, kurios padėtų stabilizuoti žemės ūkio produktų kainas ir užkirsti kelią nesąžiningai prekybos praktikai; mano, kad būtina stiprinti ūkininkų padėtį kitų grandinės dalyvių atžvilgiu;

8. pripažįsta, kad ekonominis, socialinis, aplinkosauginis, teritorinis ir tarptautinis BŽŪP teisėtumas lems jos išlikimą. Europos žemės ūkio sektorius turi svarbių ypatybių, kurios yra konkurencingumo pagrindas. Šios ypatybės – inovatyvumas, tvirta logistika ir infrastruktūra, didelė įvairovė, svarbūs žemės ūkio gamtiniai ir kultūriniai bei istoriniai aspektai, šeimos ūkių gausa ir gerai išvystytas verslumas, taip pat produktai, atitinkantys griežtas aplinkosaugos ir sveikatos apsaugos taisykles. Visos šios ypatybės suteikia galimybių, kuriomis turime labiau naudotis įgyvendindami tikslinę BŽŪP siekdami toliau stiprinti žemės ūkį ir kaimo vietoves;

9. yra įsitikinęs, kad reikia skubiai reformuoti BŽŪP, kad ji labiau atitiktų piliečių lūkesčius ir būtų įteisintas jos biudžetas dabartinėmis aplinkybėmis, kai dėl nekintančių biudžeto išteklių į juos daug kas taikosi;

10. yra įsitikinęs, kad BŽŪP sėkmės pagrindas – vienybė ir kad ateityje ši politika neturėtų būti plėtojama renacionalizacijos kryptimi, kartu tikisi, kad, atsižvelgiant į subsidiarumo principą, bus stiprinami regionai. BŽŪP, išlikdama bendra politika, turi būti lanksti, kad būtų atsižvelgiama į skirtingas žemės ūkio sąlygas, visų pirma Viduržemio jūros ir atokiausiuose regionuose;

11. atkreipia Europos Komisijos dėmesį į tai, kad gerėja vartotojų supratimas apie vietoje pagamintus, kokybiškus ir gyvūnų apsaugos standartus atitinkančius maisto, už teisingą kainą parduodamus produktus, kurie yra labai vertingi ne tik aplinkos, bet ir socialiniu požiūriu, kuriems pagaminti kuriamos darbo vietos, taigi ir pridėtinė vertė;

12. mano, kad reikia stiprinti ir remti maisto gamybos būdų atsekamumą, kuris yra saugumo garantas vartotojams ir gamintojams;

13. pabrėžia, kad kai kuriose gamybos šakose ir pasektoriuose ūkininko profesija yra ekonomiškai nepatraukli, todėl darbo jėgos sudėtis pagal amžių yra labai nepalanki kartų atsinaujinimui ūkiuose ([1]); mano, kad ūkininkavimui pasišventusių jaunuolių trūkumas kelia grėsmę Europos šeimos ūkininkavimo išsaugojimui ir kaimo vietovių gyvybingumui; mano, jog labai svarbu įgyvendinti paramos priemones, skirtas į žemės ūkio sektorių norintiems patekti jaunuoliams;

14. pažymi, kad, nepaisant didelio BŽŪP biudžeto, šiame sektoriuje labai sumažėjo darbo vietų (nuo 2007 iki 2013 m. ES ūkių skaičius sumažėjo 20 proc.); nurodo, kad per pastaruosius trisdešimt metų BŽŪP biudžetas sumažėjo nuo 75 proc. iki 40 proc. ES biudžeto;

15. primena, kad BŽŪP turi būti skatinama žemės ūkio gamyba, kaip numatyta Sutartyje, suteikiant ūkininkams priemones daugiausia pajamų gauti iš rinkos, Europos piliečiams ir vartotojams mokant priimtiną ir pagrįstą kainą; pabrėžia, kad daugelis tyrimų parodė, kad dėl vykdomos BŽŪP žemės ūkio gamyba buvo sutelkta tam tikruose regionuose pabloginant padėtį kituose regionuose, o tai prieštarauja Europos teritorinės sanglaudos tikslui;

16. mano, kad BŽŪP turi atspindėti Europos agroklimatinę įvairovę, ypač žemės ūkio veiklą vykdant gamtinių kliūčių turinčiose vietovėse, pavyzdžiui, kalvotose pievose, kalnų vietovėse, Vidužemio jūros regione, šiauriniuose regionuose ir atokiausiuose regionuose. BŽŪP turi atsižvelgti į jų funkcijas saugoti teritorijas ir dirvožemį, remti kaimo vietovių bendruomenių ir jų kultūros vertybių puoselėjimą, taip pat jų vaidmenį išsaugant aktyvią šių regionų socialinę sistemą;

17. primena, kad, nepaisant Europos Audito Rūmų perspėjimų, viešoji parama ūkiams ir valstybės narėms toliau skirstoma labai netolygiai; tvirtina, kad dėl skiriamų tiesioginių išmokų remiantis plotu vyksta didelė žemės ūkio paskirties žemės ir tiesioginių išmokų koncentracija, nors skiriant šias išmokas turėtų būti labiau atsižvelgiama į ūkininkavimo modelių įvairovę, pelningumą, produkto pridėtinę vertę, atliktą darbą ir siekiama, kad žemės ūkis būtų išsaugotas visose teritorijose;

18. pažymi, kad daug ūkininkų gauna labai mažas, žemesnes už skurdo rizikos ribą pajamas, o tai prieštarauja Romos sutarties tikslui – „užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį“ (39 straipsnis), ir mano, kad būtina užtikrinti ūkių pajamas (kainos, tiesioginė pagalba);

19. mano, kad BŽŪP parama turėtų būti skiriama tik tiems ūkininkams, kurie iš tikrųjų verčiasi žemės ūkio veikla, ir kad neturėtų būti remiamos neaktyvios žemės ūkio valdos, kurios savo savininkams teikia itin menkas ūkio pajamas;

20. atkreipia dėmesį į tai, kad patekę į pagal spiralės principą veikiančią padėtį „mažesnės sąnaudos – mažesnės kainos“, ūkininkai pernelyg dažnai priversti savo produktus parduoti už mažesnes nei jų gamybos sąnaudos kainas;

21. pritaria 2016 m. lapkričio mėn. Europos Komisijos Žemės ūkio rinkų darbo grupės išvadoms ir ragina Europos Komisiją pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl kovos su nesąžininga prekybos praktika;

22. pažymi, kad ES genetinių išteklių, visų pirma gyvūnų veislių, eksportas prisideda prie svarbių vietinių veislių genetinės erozijos, ypač trečiosiose šalyse, ir prieštarauja JT darnaus vystymosi 15 tikslui išsaugoti biologinę įvairovę, visų pirma genetinius išteklius, turinčius įtakos apsirūpinimo maistu saugumui;

23. mano, kad, kaip tai įrodė RK tyrimas dėl rinkų atskaitomybės programos pieno sektoriuje, daugelyje sektorių rinkų reguliavimas yra veiksmingesnis ir pigesnis nei *a posteriori* taikomos krizių valdymo priemonės ir leistų geriau panaudoti BŽŪP biudžetą;

([1]) Europos regionų komiteto nuomonė „Parama jauniesiems Europos ūkininkams“ (OL C 207, 2017 6 30, p. 57).

24. mano, kad pajamų draudimo sistemos gali būti naudingesnės draudimo bendrovėms, o ne ūkininkams, ir gali brangiai kainuoti mokesčių mokėtojams tuo atveju, jei kainos labai sumažėtų ir nebūtų sprendžiamas kainų svyravimo klausimas; pageidautų, kad būtų išanalizuota ir įvertinta JAV įvesta draudimo sistema. Turėtų būti išnagrinėtas ypatingas atokiausių regionų atvejis, atsižvelgiant į specifines jų rinkos sąlygas;

25. nurodo, kad būtina parengti aiškią ir stabilią teisinę sistemą, kuri ūkininkams ir gyvulių augintojams užtikrintų reikiamą teisinį saugumą, kad jie galėtų priimti verslo sprendimus vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu;

26. pabrėžia, kad, ES tapus didžiausia maisto produktų eksportuotoja ir importuotoja pasaulyje, padidėjo jos priklausomybė nuo trečiųjų šalių, o ES vykdoma prekybos politika prieštarauja jos šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslams;

27. atkreipia dėmesį į tai, kad vis daugiau žemės ūkio produktų, kurie anksčiau buvo gaminami Europoje, yra importuojami iš pigios darbo jėgos šalių, o tai kainų požiūriu lemia labai nepalankią ES pagamintų maisto produktų konkurencinę padėtį;

28. taip pat pažymi ES eksporto teigiamą poveikį ekonomikai, nes eksportuojami didelės pridėtinės vertės žemės ūkio ir maisto produktai, generuojantys pajamas ir užtikrinantys užimtumą ES žemės ūkio ir žemės ūkio ir maisto produktų sektoriuje;

29. nurodo, kad kooperatyvai, gamintojų organizacijos ir tam tikra gamintojų integracija gali atlikti svarbų vaidmenį žemės ūkio maisto produktų sektoriuose, suteikdami ūkininkams galimybę koncentruoti pasiūlą, mažinti sąnaudas, teikti keletą paslaugų ir sustiprinti savo padėtį maisto grandinėje;

30. atkreipia dėmesį į tai, kad ES eksporto perteklius (pieno miltelių, vištienos, pomidorų koncentrato ir kt.) taikant mažesnes kainas nei gamybos sąnaudos Europoje ir Afrikoje silpnina Afrikos šalių gamybos pajėgumus ir skatina kaimo gyventojų emigraciją, o tai prieštarauja ES įsipareigojimams siekiant politikos suderinamumo darnaus vystymosi labui atsižvelgti į 2015 m. JT patvirtintus Darnaus vystymosi tikslus (DVT); taip pat pabrėžia, kad ES yra didžiausia pasaulio maisto produktų iš besivystančių šalių importuotoja, o tai šiose šalyse kuria darbo vietas žemės ūkio maisto produktų sektoriuje; vis dėlto pažymi, kad ES importas (vaisių, daržovių, avienos ir kt.) taikant mažesnes kainas nei gamybos sąnaudos Europoje mažina gamybos pajėgumus ES ir gali kelti pavojų dėl maisto saugos;

31. pažymi, kad žemės ūkio produktų kainos Europoje yra vis labiau susiejamos su mažiausiomis kainomis pasaulio rinkoje ir kad Europos ūkininkai susiduria su labai didele konkurencija, nors jie turi laikytis griežtesnių aplinkosaugos ir sveikatos apsaugos standartų;

32. pabrėžia, kad žemės ūkio gamybos sektoriaus pridėtinė vertė iš esmės buvo sukoncentruota pradinėse ir galutinėse grandyse, nes gamintojų pozicija perdirbėjų ir prekiautojų atžvilgiu daugeliu atvejų buvo per silpna. Reikėtų labiau derinti žemės ūkio, žemės ūkio maisto produktų ir prekybos sektorių veiksmus ir užtikrinti geresnį maržų pasiskirstymą;

33. atkreipia dėmesį į tai, kad kaimo vietovės atsilieka nuo miesto vietovių ir šis atotrūkis kelia susirūpinimą visų pirma todėl, kad dėl labai spartaus didžiųjų miestų ir sostinių vystymosi jis ir toliau didėja ([2]).

34. apgailestauja dėl spartėjančio žemės ūkio ir laukinės biologinės įvairovės nykimo, dėl kurio kyla grėsmė mūsų žemės ūkio sistemoms ir natūralioms gamtinėms zonoms;

35. yra susirūpinęs, kad dėl netvaraus ūkininkavimo blogėja dirvožemis ir vyksta jo erozija ir kad tai kelia grėsmę jo derlingumui; be to, vis daugiau dirvožemio naudojama ne žemės ūkio tikslais, todėl nyksta rūšys, būtinos apsirūpinimo maistu saugumui Europoje užtikrinti;

36. atkreipia dėmesį į su ūkininkavimo veikla susijusią tam tikrų gruntinio vandens šaltinių ir upių taršą ir į pernelyg didelį šių išteklių naudojimą drėkinimui;

37. pabrėžia, kad visuotinis atšilimas jau daro didelį poveikį žemės ūkiui, todėl dar labiau išauga būtinybė keisti gamybos metodus;

([2]) „Investicijos į darbo vietų kūrimą ir augimą. Ekonomines plėtros ir gero valdymo skatinimas ES regionuose ir miestuose“, 6-oji ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ataskaita, Europos Komisija, 2014 m. liepos 23 d.

38. pabrėžia, kad reikia investuoti į skaitmenines inovacijas, kurios galėtų daryti teigiamą poveikį tvarumo, maisto saugos, efektyvaus išteklių naudojimo, atliekų mažinimo, trumpų tiekimo grandinių ir kitose srityse; taip pat pabrėžia, kad turi būti atidžiai išanalizuotas ekonominis ir socialinis tokių pokyčių poveikis šeimos ūkiams; yra susirūpinęs, kad privačios įmonės turi galimybę naudotis didžiaisiais duomenimis, todėl gali kilti grėsmė, kad žemės ūkio valdos taps kontroliuojamos tiek techniškai, tiek finansiškai;

39. atkreipia dėmesį į tai, kad dėl Jungtinės Karalystės sprendimo išstoti iš Europos Sąjungos gali sumažėti BŽŪP skiriami ištekliai ir gali būti prarastos ES rinkos Jungtinėje Karalystėje; ragina Jungtinę Karalystę ir ES išlaikyti glaudų bendradarbiavimą žemės ūkio ir maisto produktų prekybos srityje;

40. primena, kad žemės ūkiui skiriama ES biudžeto dalis, nepaisant to, kad 2014 m. sudarė tik 0,70 proc. Europos BVP, yra tik pakankama, kad būtų galima paremti tikrą bendrą strateginės reikšmės Europos aprūpinimo maistu politiką, tačiau, kalbant apie kaimo plėtrą ir antrąjį ramstį, išteklių tam tikrose srityse nepakanka ir būsimame biudžete reikia atsižvelgti į naujus BŽŪP tikslus;

41. atmeta idėją bendrai finansuoti pirmąjį BŽŪP ramstį, nes tai vėl sukeltų abejonių dėl to, kad BŽŪP yra vienintelė integruota ES politika, faktiškai renacionalizuotų BŽŪP ir sudarytų nepalankias sąlygas ūkininkams skurdžiausiose ES valstybėse, kurios yra labiau priklausomos nuo Europos finansavimo;

42. pažymi, kad visuomenės sveikatos išlaidos, patiriamos dėl tam tikrų nutukimą, diabetą ir kitus sutrikimus lemiančių mitybos būdų ir dėl tam tikros žemės ūkio praktikos (per didelis antibiotikų naudojimas tam tikruose ūkiuose, pesticidų kokteilių naudojimas ir t. t.), yra daug didesnės nei BŽŪP biudžetas; ragina užtikrinti glaudesnį žemės ūkio ir maisto politikos koordinavimą;

43. rekomenduoja didinti informuotumą ir skatinti vartoti maisto produktus, kurie siejami su sveikos mitybos įpročiais, pavyzdžiui, su Vidužemio jūros regiono dieta, taikant konkrečias paramos programas vynui, vaisiams, daržovėms ir bitininkystės produktams, gerinant jų gamybos kokybę ir pridėtinę vertę;

44. primena, kad, atsižvelgiant į atokiausių regionų ypatumus ir į tai, kad į šiuos regionus neįmanoma perkelti Europos žemės ūkio modelio, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 349 straipsnyje Tarybai aiškiai suteikiama teisė, šį straipsnį taikant atokiausiems regionams, priimti specialias nuostatas siekiant pritaikyti ES teisės aktus, be kita ko, susijusius su BŽŪP. Todėl įgyvendinant BŽŪP po 2020 m. ir toliau turi būti laikomasi diferencijuoto požiūrio į atokiausius regionus atliekant būtinus EŽŪFKP, POSEI, valstybės pagalbos ir kitų esamų priemonių pakeitimus;

II. **POLITINĖS REKOMENDACIJOS**

45. siūlo būsimą Europos žemės ūkio politiką po 2020 m. sutelkti į šiuos daugeliui priimtinus tikslus:

a) žemės ūkio politiką ir toliau laikyti svarbiausia Europos projekto politika;

b) toliau įgyvendinti SESV nustatytus tikslus ir numatyti tinkamą finansinį paketą;

c) vystyti tvarų ir klestintį, kaimo vietovių įvairove grindžiamą žemės ūkį;

d) užtikrinti Europos teritorijos gyventojų apsirūpinimo maistu už pagrįstą kainą saugumą;

e) aprūpinti sveiku, maistingu, įvairiu ir kokybišku maistu, skatinant plėtoti ir stiprinti vietos tiekimo grandines ir ypatingą dėmesį skiriant kovos su maisto švaistymu ir socialinio solidarumo veiksmams;

f) taikyti žiedinės ekonomikos ir bioekonomikos principus, kad kaimo vietovėse būtų galima vykdyti ekonomiškai efektyvią veiklą;

g) stabilizuoti rinkas ir sustiprinti ūkininkų padėtį jose;

h) užtikrinti tinkamą ūkininkų gyvenimo lygį, visų pirma užtikrinant pakankamai stabilias ir teisingas pajamas;

i) atgaivinti kuo daugiau žemės ūkio valdų, kurios yra kaimo vietovių dinamiškumo veiksnys, visų pirma remiant jaunuosius ūkininkus;

j) užtikrinti galimybes gauti finansavimą, žinių perdavimą, profesinį mokymą, taip pat mažinti administracines kliūtis;

k) nedestabilizuoti trečiųjų šalių žemės ūkio ekonomikos;

l) siekti, kad visi žemės ūkio gamybos metodai būtų grindžiami praktika, kurioje būtų atsižvelgiama į ūkininkų ir vartotojų sveikatą, taip pat tausojami žemės ūkio genetiniai ištekliai, aplinka, visų pirma vandens, didinama žemės ūkio ir laukinė biologinė įvairovė užtikrinant gyvūnų gerovę ir mažinant klimato atšilimą;

m) išlaikyti ir išsaugoti žemės ūkio paskirties žemės plotų kiekį, ryžtingai užkertant kelią dirvožemio nualinimui, taip pat gerinti jo kokybę, derlingumą ir biologinę įvairovę plačiai skatinant tinkamą žemės ūkio praktiką;

n) skatinti kilmės produktus (SKVN, SGN) arba kitas kokybės sistemas, suteikiant šiai grandinei ir teritorijai pridėtinę vertę ir sudarant galimybę išsaugoti vietos gamybos sistemų veiklumą ir prisidėti prie kaimo vietovių identiteto ir kultūros bei gastronomijos paveldo populiarinimo;

o) teisingiau paskirstyti bendros žemės ūkio ir maisto politikos (BŽŪMP) viešuosius išteklius ūkio valdoms ir valstybėms narėms, remiantis objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais, atsižvelgiant į jų pajėgumą prisidėti prie ES darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo (taip pat paspartinti tiesioginių išmokų valstybėms narėms suvienodinimą);

p) taikyti proporcingumo principą ūkininkų kontrolės sistemai;

q) stiprinti antrąjį BŽŪP ramstį, kurio tikslas – gerinti gyvenimo sąlygas kaimo vietovėse ir apskritai stiprinti jų konkurencingumą;

r) skatinti visų kaimo teritorijų ekonominį, socialinį ir aplinkosauginį vystymąsi;

s) spręsti gyventojų skaičiaus mažėjimo ir visuomenės senėjimo problemą, kylančią daugelyje kaimo vietovių, nes nėra galimybių pragyventi ir įsidarbinti, ypač jaunimui ir moterims;

46. mano, jog BŽŪP yra sudėtinga, todėl pavieniams verslininkams ir ūkininkams sunku ar netgi rizikinga prašyti subsidijų. Jos supaprastinimas yra būtinas siekiant pritarimo BŽŪP ir jos patrauklumo. Reikėtų supaprastinti ir paspartinti procesą, visų pirma kalbant apie mažos vertės sandorius, taip pat ir sumažinant administracinę naštą;

47. tikisi, kad BŽŪP biudžetas ir toliau bus pakankamo dydžio, kuris atitiks Europos sutartyse apibrėžtus principus, vienintelės integruotos Europos Sąjungos politikos statusą, Europos žemės ūkio, kaimo vietovių, jų bendruomenių poreikius ir leis patenkinti visuomenės lūkesčius;

48. mano, jog daug pirmiau nurodytų uždavinių, susijusių su klimatu, energija, maisto produktų gamyba ir biologine įvairove, žemės ūkio sektorius gali išspręsti novatoriškais sprendimais ir verslumu. Tačiau tam reikia finansiškai remti komercinio ar kooperacinio pobūdžio technines iniciatyvas bei novatoriškus sprendimus siekiant paspartinti pertvarkymą;

49. atkreipia dėmesį į būtinybę tiesioginių išmokų ir išmokų už plotus klausimu išteklius visų pirma sutelkti į mažus ūkius ir šeimos ūkius, tuo tarpu didelių ūkių, kuriems taikoma viršutinė pagalbos riba, atveju pirmenybę skirti finansiniams sprendimams;

50. ragina Europos Komisiją išsamiai įvertinti, ar dabartiniai BŽŪP rezultatai atitinka šiai politikai Europos sutartyse iškeltus tikslus, susijusius su žemės ūkio pajamomis ir rinkų stabilizavimu;

51. rekomenduoja spręsti žemės ūkio produktų kainų svyravimo problemą, numatyti ūkininkų pajamų perspektyvas rinkoje ir užtikrinti sąžiningesnes maisto tiekimo grandines ([3]);

52. ragina ir toliau taikyti specialų požiūrį į žemės ūkį atokiausiuose regionuose pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 349 straipsnį, taikant specialių žemės ūkio priemonių programą (POSEI), kaip pati Europos Komisija pripažįsta savo 2016 m. gruodžio 15 d. ataskaitoje Europos Parlamentui ir Tarybai COM(2016) 797;

([3]) Europos regionų komiteto nuomonė „Žemės ūkio produktų kainų svyravimo reguliavimas“ (OL C 185, 2017 6 9, p. 36).

53. ragina sustiprinti paramą vynmedžių, alyvmedžių auginimui ir gyvulininkystei stačių nuokalnių ir kalnuotose vietovėse, taip pat mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse, kuriose pelningumas yra žemas, bei atokiausiuose regionuose, ir remti žemės ūkio valdymo būdus, padedančius gerinti pievų ir kalnų ganyklų biologinę įvairovę;

54. prašo ES visapusiškai pasinaudoti savo kaip didžiausios maisto produktų eksportuotojos ir importuotojos pasaulyje įtaka, kad būtų pakeistos tarptautinės prekybos žemės ūkio produktais taisyklės (nustatytos PPO 1994 m.) siekiant teisingesnių ir solidaresnių prekybos santykių; pažymi, kad kainų nepastovumas yra nuolatinis iššūkis Europos žemės ūkiui, ir ragina Europos Komisiją apsvarstyti, kokių priemonių reikėtų imtis siekiant sušvelninti pavojus, kuriuos kelia didėjantis atsivėrimas pasaulinei rinkai;

55. mano, kad labiau į rinką nei į dotacijas orientuotas požiūris į žemės ūkio pajamas gali sustiprinti ekonominį ūkininko profesijos pripažinimą, o kartu ir jos patrauklumą; šiuo tikslu rekomenduoja ES reguliuoti žemės ūkio rinkas, kad būtų užkirstas kelias trūkumui arba pertekliui ir stabilizuotos tenkinamo lygio žemės ūkio produktų kainos;

56. siūlo sukurti metinių lėšų kaupimo atsargumo sumetimais mechanizmą, pagal kurį nepanaudotos lėšos perkeliamos kiekvienais metais ([4]);

57. ragina ES užtikrinti vienodas sąlygas dvišaliuose prekybos ir partnerystės susitarimuose su trečiosiomis šalimis; šiuo tikslu mano, kad prisiimtas įsipareigojimas nebeeksportuoti žemės ūkio ir maisto produktų žemesnėmis nei vidutinės gamybos sąnaudos Europoje kainomis (pasitelkiant valstybės pagalbą) turėtų būti susietas su teise apsaugoti ES produkciją nuo pigaus importo, kuris žlugdo jos gamybos pajėgumus ar neatitinka ES gamybos standartų;

58. pritaria, kad trumpos vietos ir regionų tiekimo grandinės yra svarbios tiek atsižvelgiant į jų aplinkosauginį tvarumą mažinant transporto priemonių keliamą taršą, tiek į tai, kad jos skatina tipišką kokybę, tradiciją ir ekonominį ir kultūrinį paveldą puoselėjantį žemės ūkį;

59. ragina ES persvarstyti dvišalių „laisvosios prekybos“ susitarimų arba ekonominės „partnerystės“ susitarimų su trečiosiomis šalimis žemės ūkio klausimams skirtus skyrius, numatant pakankamai išteklių ir pirmenybę teikiant daug darbuotojų įdarbinantiems šeimos ūkiams, kurių veikla visų pirma sutelkta į vietos ir regionines rinkas bei trumpas tiekimo grandines; taip pat prašo ES prekybos susitarimuose tinkamai atsižvelgti į savo žemės ūkio sektoriaus interesus, kad kiek įmanoma sumažėtų grėsmė Europos gamybai, nustatant pažeidžiamų produktų, kurie gali būti neatsparūs per dideliam spaudimui, sąrašą; prašo tokiems produktams, kurie gali būti jautrūs liberalizavimui, prekybos susitarimuose taikyti specialų ir diferencijuotą režimą;

60. siūlo persvarstyti ES konkurencijos teisės aktus, kad visi sektoriaus dalyviai, įskaitant vartotojus ir viešosios valdžios institucijas, galėtų dalyvauti priimant sprendimus dėl teisingo pridėtinės vertės paskirstymo ir pelno maržų visoje vertės grandinėje ir ūkininkai galėtų užimti teisingesnę poziciją maisto grandinėje bei sustiprinti savo padėtį rinkoje;

61. ragina peržiūrėti ES viešųjų pirkimų teisės aktus viešojo maitinimo sektoriuje, kad į juos būtų įtraukta maisto produktų tiekimui taikoma vietos sąlyga, ir prašo vietos ir regionų valdžios institucijų aktyviau dalytis gerąja patirtimi, siekiant propaguoti mitybą vietos produktais ir skatinti ekologiškų žemės ūkio produktų vietos rinkas bei smulkius perdirbimo ūkius, kurie kuria darbo vietas kaimo vietovėse;

62. prašo mokslinius tyrimus žemės ūkio ir kaimo srityse, finansuojamus ES biudžeto ir EIB lėšomis, visų pirma sutelkti į:

a) tvarų gamybos procesų ir ūkių našumą;

b) aplinką tausojančius kokybiškų produktų gamybos metodus ir agroekologiją;

c) nualinto žemės ūkio paskirties dirvožemio derlingumo bei biologinės įvairovės atkūrimą;

d) socialines inovacijas kaimo teritorijose, vietos lygmens viešąsias paslaugas, susijusias su žemės ūkio gamybos metodais, smulkių perdirbimo ūkių poreikiais ir žemės ūkio produktų platinimu vietos lygmeniu;

e) technines inovacijas, didinančias ūkių savarankiškumą ir atsparumą;

([4]) RK nuomonė (OL C 185, 2017 6 9, p. 36).

f) tvarią miškotvarką;

g) ūkininkavimą, kuris padeda spręsti visuotinio atšilimo problemą;

h) gyvūnų gerovę ir tvarius augalų ir gyvūnų ligų gydymo sprendimus;

i) taikomąsias technologijas, naudojamas atliekant patikras vietoje, siekiant supaprastinti metodiką ir padaryti ją veiksmingesnę;

63. ragina pereiti nuo tiesioginių išmokų už hektarą prie tiesioginių nustatyto dydžio išmokų už hektarą ir už kiekvieną žemės ūkio darbuotoją (t. y. aktyvų ūkininką), siekiant:

a) išlaikyti ir plėtoti žemės ūkio veiklą klimato požiūriu mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse, įskaitant kalnų regionus, kuriuose gamybos sąnaudos yra didesnės, arba geografiniu požiūriu nepalankius regionus, pavyzdžiui, atokiausius regionus;

b) teikti paramą mažiems šeimos ūkiams, kurių gamybos apimtis dažnai yra per maža, kad gautų pakankamai ūkio pajamų, tačiau kurie yra svarbūs kaimo vietovių gyvybingumui, pabrėžiant didesnės paramos už pirmuosius ūkio hektarus svarbą mažosioms įmonėms, visų pirma kalnuotuose vietovėse;

c) remti jaunųjų ūkininkų įsikūrimą;

d) visuose regionuose remti laipsnišką perėjimą prie atsparesnių, savarankiškesnių, ekonomiškesnių, cheminių pesticidų nereikalaujančių, sveikatą saugančių, visuotinį atšilimą mažinančių, biologinę įvairovę skatinančių, vandens kokybę gerinančių ir gyvūnų gerovę saugančių gamybos modelių;

e) stiprinti ekologinio ūkininkavimo plėtrą;

f) stiprinti žemės ūkio veiklą didelės aplinkosauginės vertės vietovėse;

g) skatinti vietinių veislių ir rūšių naudojimą, kad būtų paremti didelės pridėtinės vertės amatininkų ir specialistų maisto produktai;

h) remti kokybiškas ir didelės pridėtinės vertės regionines tiekimo grandines;

64. vykdant žalinimą ragina laipsniškai stiprinti klimatui ir aplinkai naudingą veiklą, visų pirma:

a) vykdant privalomą sėjomainą, įskaitant ankštinius augalus, kad Europos gyvulininkystė taptų mažiau priklausoma nuo augalinės kilmės baltymų importo ir kad būtų mažiau naudojamos sintetinės trąšos, kurių gamybai sunaudojama labai daug energijos ir išmetamas didelis šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis;

b) toliau draudžiant arti daugiametes pievas, siekiant skatinti anglies dioksido sekvestraciją dirvožemyje ir biologinę įvairovę;

c) saugant ekologiniu požiūriu svarbias vietoves, t. y. jose neauginant kultūrų ir nenaudojant augalų apsaugos produktų, siekiant padėti sustabdyti biologinės įvairovės nykimą, tačiau leidžiant ribotai užsiimti ekstensyviuoju ganymu, kuris prisideda prie dirvožemio praturtinimo ir yra naudingas gyvulių augintojams;

d) teikiant specialias priemones, skirtas su klimato kaita susijusios rizikos prevencijai;

e) nustatant lengvai prieinamą kompensacinę pagalbą, kuri skatintų prisiimti papildomų įsipareigojimų tinklo „Natura 2000“ teritorijose, kuriose prisiimta su biologine įvairove susijusių papildomų įsipareigojimų didelės gamtinės vertės teritorijose ir teritorijose, kuriose užtikrinama didžiųjų plėšrūnų apsauga;

f) taikant kitas ekologizavimo priemones regionų lygmeniu;

65. rekomenduoja ateityje mažinti visas tiesiogines išmokas žemės ūkio valdoms, kurios nesilaiko savo valstybėje narėje galiojančių socialinių standartų, kad būtų užtikrintos žemės ūkio darbuotojų teisės;

66. ragina sustiprinti BŽŪP antrąjį ramstį ir padidinti kaimo plėtrai skirtą biudžetą pagal sanglaudos politiką; prašo aktyviau taikyti subsidiarumo principą, kad valstybės narės galėtų pirmojo ramsčio lėšas perkelti į antrąjį ramstį;

67. atkreipia dėmesį į didelį bendruomenės inicijuotos vietos plėtros (BIVP) ir LEADER iniciatyvų indėlį įgyvendinti BŽŪP tikslus vietos ir regionų lygmeniu, todėl rekomenduoja pagal nacionalines ir regionines BŽŪP įgyvendinimo programas joms skirti iki 20 proc. išteklių, numatytų antrojo ramsčio įgyvendinimui;

68. pakartoja, kad valstybėms narėms ir regionams reikėtų suteikti daugiau įgaliojimų reguliuoti žemės ūkio paskirties žemę ir šiuo tikslu nustatyti apribojimus, visų pirma siekiant spręsti žemės pasisavinimo ir koncentracijos reiškinio problemą, kuri riboja jaunųjų ūkininkų galimybes pradėti ūkininkavimo verslą ([5]);

69. ragina iš papildyto Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) skirti pakankamą lėšų dalį kaimo vietovių vystymuisi, kad būtų užtikrintas harmoningas ir integruotas šių vietovių vystymasis, įskaitant vietos infrastruktūros teikimą, MVĮ rėmimą, kaimo atnaujinimą ir platesnį ekonomikos įvairinimą;

70. rekomenduoja Sąjungai ypatingą dėmesį skirti atokiausiems regionams, kuriuose žemės ūkio sektorius yra itin svarbus kuriant darbo vietas ir gerovę, taip pat skatinant plėtoti žemės ūkio ir maisto pramonę, mokslinius tyrimus ir inovacijas, išsaugant aukštos kokybės teritorijas ir jas populiarinant, taip pat sprendžiant klimato kaitos problemas;

71. siūlo antrojo ramsčio lėšomis visų pirma siekti:

a) suartinti ūkininkus ir vartotojus pasitelkiant trumpas tiekimo grandines;

b) remti ūkininkus, kurie žemės ūkio gamybos metodams taiko griežtesnius nei būtina aplinkos apsaugos standartus, kad būtų skatinamas didelės ekologinės vertės ūkininkavimas;

c) teikti paramą ekologiškų auginimo būdų plėtojimui, kartu išsaugant didelės aplinkosauginės vertės ekosistemas ir skatinant žemės apželdinimą mišku, absorbuojančiu CO_2;

d) skatinti paramą inovacijoms ir moksliniams tyrimams, kuriais siekiama sukurti tvaresnius produktų gamybos ir perdirbimo metodus;

e) padėti ūkininkams prisitaikyti prie rinkų (pvz., informavimo, konsultacinės paslaugos, ūkio valdymo paslaugos, mokymai ir kt.);

f) teikti paramą tvariai žemės ūkio produktų perdirbimo sektorių modernizacijai, kuri vyktų bendrai vystant gamybos sektorius ir atsižvelgiant į aplinką, vartotojų sveikatą ir teisingai paskirstant pridėtinę vertę;

g) vykdyti iniciatyvas, skatinančias ūkininkus steigti kooperatyvus arba gamintojų organizacijas;

h) rengti konsultacijas rizikos valdymo klausimais, siekiant spręsti su klimato kaita ir sveikata susijusias problemas;

i) tvariai investuoti siekiant šeimos ūkių pasiūlą pritaikyti prie vartotojų poreikių;

j) remti sektorių, kuriems suteiktas oficialus kokybės ženklas, plėtrą;

k) skatinti nepramoninį vietos žemės ūkio produktų perdirbimą;

l) plėtoti viešąjį maitinimą tiekiant ekologiškus ir vietos produktus;

72. siūlo pareiti nuo „langelio“ logikos prie „sutarties“ logikos nustatant tam tikrus įmonių, sektorių ir teritorijų tipus; rekomenduoja, remiantis keletu tikslų (kokybė, našumas, tvarumas), finansuoti šia kryptimi parengtus inovacijų projektus, gebančius daryti teigiamą poveikį užimtumui;

ES fondų sinergija siekiant kaimo plėtros

73. siūlo stiprinti ES finansinę paramą kaimo plėtrai, kuri gerokai sumažėjo palyginti su ankstesniu programavimo laikotarpiu, paliekant pakankamai pirmajam ramsčiui skirtų lėšų;

([5]) Europos regionų komiteto nuomonė „Parama jauniesiems Europos ūkininkams“ (OL C 207, 2017 6 30, p. 57).

74. siūlo plačiai ir tvirtai remti tvarias investicijas, kuriomis siekiama išsaugoti šeimos ūkius, visų pirma gamybos, platinimo ir įvairinimo srityse;

75. rekomenduoja patvirtinti kaimo plėtros strategiją, kad, laikantis teritorinės sanglaudos tikslų, visų sričių ES politika būtų labiau prisidedama prie inovacijų ir bendradarbiavimo kaimo vietovių plėtros srityje ([6]);

76. siūlo supaprastinti įvairių fondų lėšų, skirtų su žemės ūkiu nesusijusiai kaimo plėtrai, integravimą siekiant paremti:

a) vietos iniciatyvas, skirtas plėtoti užimtumą kaimo vietovėse;

b) kaimo vietovėms reikalingų profesijų profesinį mokymą;

c) technines ir socialines inovacijas, būtinas anglies dioksido neišmetančiai, skaitmeninei, žiedinei ir naudotojams patraukliai ekonomikai;

d) ekonominį, ekologinį ir rekreacinį miško plotų panaudojimą;

e) žemės ūkio sektoriaus ir saugomų teritorijų valdytojų partnerystę ir aljansus;

f) skaitmeninės atskirties kaimo vietovėse panaikinimą;

g) vietos viešųjų paslaugų išsaugojimą ir plėtrą;

h) kraštovaizdžio puoselėjimą ir patrauklių kaimų saugojimą;

i) kaimo turizmą;

j) nedidelio masto vietos atsinaujinančių energijos šaltinių plėtojimą;

k) nedidelio masto vietos viešųjų investicijų, kurios būtų skirtos gerinti kaimo bendruomenių gyvenimo kokybę ir palaikyti įmonių gyvybingumą, bent jau labai atsiliekančiuose regionuose, palyginti su visų valstybių narių vidurkiu;

77. mano, jog reikia skatinti plačiau naudotis dirbamos žemės ir miško plotų potencialu, ypač priemiesčiuose, ekonominiais, ekologiniais, klimato, energijos ir rekreaciniais tikslais, pavyzdžiui, vietos maisto produktų ir energijos gamybos ir kaimo turizmo tikslais. Todėl svarbu, kad BŽŪP būtų orientuota ne tik į ūkininkus. LEADER iniciatyvos yra ir turi likti bendradarbiavimo ir inovacijų galimybėmis kaimo vietovių ir priemiesčių veiklos vykdytojams;

78. prašo atidžiai įvertinti struktūrinius fondus įgyvendinant „kaimo patikros“ priemonę, kaip numatyta deklaracijoje „Korkas 2.0“ ([7]), siekiant remti kaimo vietovių vystymąsi ir skatinti visapusišką politiką, kuria norima stiprinti šias sritis, gerinant tiek transporto, tiek plačiajuosčio ryšio jungtis, kartu užtikrinant tinkamą gamtinės aplinkos apsaugą;

79. pabrėžia, kad siekiant subalansuotos teritorinės plėtros turi būti numatyta tinkama parama kaimo vietovėms, netoli miestų ir nepalankioje padėtyje esančioms vietovėms (pavyzdžiui, kalnų, pasienio vietovėms ar kitoms gamtinių arba demografinių iššūkių turinčioms vietovėms), kad būtų galima reikiamai investuoti į augimą, užimtumą, socialinę įtrauktį ir ekologinį tvarumą;

80. ragina gerinti miesto ir kaimo ryšius, visapusiškai įtraukiant mažesnius miestus ir kaimo vietoves, kad ES politika neskatintų miesto, pakrančių ir kaimo matmenų konkurencijos;

81. palankiai vertina Europos Komisijos pažangiųjų miestų iniciatyvą ir Europos Parlamento indėlį į šio proceso sėkmę ir siūlo išplėsti šią sąvoką į ją įtraukiant „pažangias kaimo vietoves“; taip pat prašo leisti atlikti kuo svarbesnį vaidmenį vykstant diskusijoms dėl su šia iniciatyva susijusios vietos ir regionų veiksmų programos įgyvendinimo;

([6]) Europos regionų komiteto nuomonė „Kaimo ekonomikos modernizavimas ir novatoriškumas“ (OL C 120, 2016 4 5, p. 10).
([7]) Deklaracija „Korkas 2.0“ „Geresnis gyvenimas kaimo vietovėse“, Europos Komisija, 2016 m. rugsėjo mėn.

82. pabrėžia, kad reikia toliau derinti struktūrinių fondų naudojimo taisykles ir šiuo tikslu sukurti bendrą strateginę programą siekiant palengvinti kaimo plėtros programavimą ir valdymą ir skatinti integruotą ir teritorinį požiūrį ([8]);

83. siūlo sustiprinti pagrindinio fondo metodą, siekiant suvienodinti iš keleto fondų finansuojamų projektų valdymą;

84. siūlo rengti diskusijas dėl įvairių regioninės ne žemės ūkio plėtros fondų suderinimo.

2017 m. liepos 12 d., Briuselis

Europos regionų komiteto pirmininkas

Markku MARKKULA

([8]) OL C 120, 2016 4 5, p. 10.